

طرح درس

۱. عنوان درس: باستان شناسی ایران در دوران آهن

۲. شماره درس: ۴۱۰۵۱۱۱۲۱

۳. مقدمه

عصر آهن در خاور نزدیک بازه زمانی اواسط هزاره دوم پ.م تا اواسط هزاره اول پ.م (۱۵۰۰ تا ۵۰۰ پ.م) را در بر می گیرد. این دوران که حدود یک هزار سال را شامل می شود به سه زیر دوره تقسیم می گردد. در این دوران شاهد تغییرات اساسی در مواد فرهنگی، سیستم استقرار و نظام های اجتماعی ساکنین فلات ایران هستیم به طوری که مساله ورود اقوام ایرانی به ایران به این دوران نسبت داده می شود. در این درس به سراسر فلات ایران طی یک دوره هزار ساله پرداخته می شود و فرهنگ های هر بخش از ایران به طور جداگانه مورد بحث و ارزیابی قرار می گیرند. همچنین برهمکنش های فرهنگی هر حوزه مورد مطالعه قرار خواهد گرفت.

۴. منابع

- حسن زاده، یوسف، علی اکبر، وحدتی و زاهد کریمی، ۱۳۹۸، مجموعه مقالات همایش بین المللی عصر آهن در غرب ایران و مناطق همجوار، انتشارات پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری کشور. (جلد اول)
- حسن زاده، یوسف، علی اکبر، وحدتی و زاهد کریمی، ۱۳۹۸، مجموعه مقالات همایش بین المللی عصر آهن در غرب ایران و مناطق همجوار، انتشارات پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری کشور. (جلد دوم)
- طلایی، حسن، ۱۳۹۷، عصر آهن ایران، انتشارات سمت.
- مدودسکایا، یانا، ۱۳۸۳، ایران در عصر آهن ۱، ترجمه علی اکبر وحدتی، انتشارات پژوهشکده باستان شناسی کشور.
- Álvarez-Mon, J, 2020. *The Art of Elam. Ca. 4200-525 BC. Routledge Taylor & Francis Group, London and New York.*
- Ilkhan, T. Rafi'i-Alavi, B. Shojaee-Esfahani, A. Soltysiak, A; 2019, *Human remains from Kafarved-Varzaneh survey, Iran, 2018-2019, Bioarchaeology of the Near East, Vol 13, pp. 105-117.*
- Pollard, M.A. Fazeli Nashli, H. Davoudi, H. Sarlak, S. Helwing, B. Saeedi Anaraki, F; 2013, "A new radiocarbon chronology for the North Central Plateau of Iran from the Late Neolithic to the Iron Age", *Archäological Mitteilungen aus Iran und Turan* Vol. 45, pp. 27-50.
- Pigott, V. C. 1980, *The Iron Age in Iran. In (T. A. Wertime & J. D. Muhly, eds.) The Coming of the Age of Iron. New Haven: Yale University Press, pp. 417-61.*
- Sarlak, S, Hessari, M. 2018, *The Qom Plain at the End of Bronze and the Beginning of Iron Age, Iranian Journal of Archaeological Studies, pp. 1-16.*
- Soltysiak, A., J. Hosseinzadeh, M. Javeri & M. Montazerzohouri. 2016. *Human remains from Estark, Iran, 2016. Bioarchaeology of the Near East 10: 75-81.*
- Vahdati, A. 2018, *The Early Iron Age in northern Khorāsān, A Millennium of History, Edited by Johanna Lhuillier, J. Boroffka, B. pp.51-66. Deutsches Archäologisches Institut, Eurasien-Abteilung.*
- Young, T. C. ;1969. *Excavations at Godin Tepe: first progress report. Toronto: Royal Ontario Museum.*
- Danti, D; 2013, *The Late Bronze and Early Iron Age in Northwestern Iran, in Potts, D.T, The Oxford Handbook of Ancient Iran, Oxford, 327-376.*
- Fahimi, H; 2019, *The Bronze and the Iron Age on the central Iranian Plateau, in The Iranian Plateau during the Bronze Age, in Meyer, Jan, Vila, E, Mashkour, M. p. 335-344, MOM Éditions Maison de l'Orient et de la Méditerranée - Jean Pouilloux.*

DYSON R.H.

1958 *Iran, 1957: Iron Age Hasanlu. The University Museum Bulletin 22, no. 2: 25-32.*

1965 *Problems of Protohistoric Iran as seen from Hasanlu. Journal of Near Eastern Studies 24: 193-217.*

1968 *The Archaeological Evidence of the Second Millennium B.C. on the Persian Plateau. Cambridge: Cambridge University Press.*

- 1972 *The Hasanlu project, 1961–1967. in The Memorial Volume of the Vth International Congress of Iranian Art and Archaeology 1968, Vol. 1: 39–58. Tehran: Ministry of Culture and Arts.*
- 1989 *The Iron Age architecture at Hasanlu: An essay. Expedition 31, no. 2-3: 107–127.*
DYSON R.H. and MUSCARELLA O.W.
- 1989 *Constructing the chronology and historical implications of Hasanlu IV. Iran 27: 1–27.*
EDWARDS M.R.
- 1983 *Excavations in Azerbaijan (North-western Iran), Vol. 1. Haftavan, Period VI (British archaeological reports, International series, 182). Oxford: B.A.R.*
- 1986 *Urmia Ware' and its distribution in north-western Iran in the second millennium B.C.: A review of the results of excavations and surveys. Iran 24: 57–77.*
- Ghirshman, R, 1966. *Tchogha Zanbil (Dur-Untash): La Ziggurat (vol. I). MDP 39. Paris.*
-----, 1968, *Tchoga Zanbil (Dur-Untash): Temenos, Temples, Palais, Tombes (vol. II). MDP 40. Paris.*
- HAMLIN C.
- 1974 *The early second millennium ceramic assemblage of Dinkha Tepe. Iran 12: 125–53.*
- Potts. D. T, 1999. *The Archaeology of Elam. Formation and Transformation of an Ancient Iranian State (First Edition). Cambridge.*
- Schmidt, E. F. *Excavations at Tepe Hissar, Damghan. Philadelphia: University of Pennsylvania Press for the University Museum, 1937.*
- SMITH A.T. BADALYAN R.S. and AVETISYAN P.
- 2009 *The Archaeology And Geography Of Ancient Transcaucasian Societies. Vol. 1. The Foundations of Research and Regional Survey in the Tsaghkahovit Plain, Armenia. Chicago: Oriental Institute Press.*
- Weiss H., M. A. Courty, W. Wetterstrom, F. Guichard, L. Senior, R. Meadow and A. Curnow (1993) *The genesis and collapse of third millennium north Mesopotamian civilization. Science 261 (5124), 995-1004.*

۵. اهداف

در این درس سعی بر آن است تا فرهنگ های عصر آهن بخش های مختلف ایران مورد بحث و ارزیابی قرار گیرند. همچنین برهمکنش های فرهنگی درون منطقه ای و فرامنطقه ای فلات ایران در این دوران مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۶. تعهدات دانشجوی

با توجه به اینکه این درس برای دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد می باشد، طبیعی است که دانشجویان نقش مهمی را در طرح و پروراندن مطالب ایفا خواهند کرد. علاوه بر شرکت موثر در مباحث کلاسی، هر یک از دانشجویان موظف شده اند تا به طور جزئی تر فرهنگ های هر منطقه از ایران را در عصر آهن مورد بررسی و نقد قرار دهند و در کلاس ارائه نمایند و دیگر دانشجویان در بحث شرکت کنند.

۷. پیش نیازها*

۸. شیوه محاسبه نمره

ارزیابی مستمر در طول ترم و شرکت در مباحث کلاسی: ده نمره
سینمار دانشجوی در پایان ترم: ده نمره

نصیر اسکندری دامنه

استاد درس

تقویم آموزشی درس باستان شناسی ایران در دوران آهن

عنوان بحث	هفته / جلسه
آشنایی با دانشجویان، معرفی منابع، معرفی طرح درس، مشخص کردن موضوع سمینار دانشجویان	اول
بررسی شاخصه های فرهنگی عصر آهن و گاهنگاری عصر آهن	دوم
بحث راجع به تغییرات اقلیمی عصر مفرغ و عصر آهن ایران بررسی تاثیر پدیده اقلیمی 4.2 بر فرهنگ های اواخر هزاره سوم و اوایل هزاره دوم پ.م ایران	سوم
بررسی نظریه مهاجرت آریایی و سفال خاکستری	چهارم
فرهنگ های شمال غرب ایران در عصر آهن	پنجم
فرهنگ های شمال شرق ایران و آسیای مرکزی در عصر آهن	ششم
نشست تخصصی: ارائه دانشجویان و بحث گروهی	هفتم
زاگرس مرکزی در عصر آهن	هشتم
شاهنشاهی عیلام و عصر آهن	نهم
فرهنگ های منطقه فارس در عصر آهن	دهم
نشست تخصصی: ارائه دانشجویان و بحث گروهی	یازدهم
برهمکنش های فرهنگی ایران و بین النهرین در عصر آهن	دوازدهم
زاگرس مرکزی در هزاره سوم و دوم پ.م	سیزدهم
فلات مرکزی ایران در هزاره دوم و اول پ.م	چهاردهم
ارائه سمینار دانشجویان و بحث گروهی	پانزدهم
ارائه سمینار دانشجویان و بحث گروهی	شانزدهم